derved uden grund fratages en ret til ydelser i medfør af en medlemsstats lovgivning.

3. Efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 i dennes ændrede affattelse suspenderes udbetalingen af de familieydelser eller børnetilskud, der ydes i medfør af beskæftigelsesstatens lovgivning, kun for så vidt angår den del af beløbet, som ægtefællen, der udøver erhvervsmæssig virksomhed på bopælsstatens område, modtager for det samme tidsrum og for det samme familiemedlem i bopælsstaten.

I sag 104/80

angående en anmodning, som Sozialgericht Schleswig, første afdeling, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

KURT BEECK

mod

BUNDESANSTALT FÜR ARBEIT

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordninger nr. 1408/71 af 14. juni 1971 (EFT 1971 II, s. 366) og nr. 574/72 af 21. marts 1972 (EFT 1972 I, s. 149), særlig af de bestemmelser i forordningerne, der angår grænsearbejderes ret til børnetilskud,

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden P. Pescatore, dommerne A. Touffait og O. Due,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: H. A. Rühl, ekspeditionssekretær

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Sagsøgeren i hovedsagen for Sozialgericht Schleswig, den tyske statsborger Kurt Beeck, bor med sin hustru og sine to børn, Klaus (født den 18. marts 1967) og Ursula (født den 2. juli 1968) i Danmark. Han er som arbejdstager beskæftiget i Flensborg (Forbundsrepublikken Tyskland) og tager dagligt fra sin bopæl i Danmark til sin arbejdsplads; i Flensborg råder han ikke over nogen bolig. Hans hustru er beskæftiget som arbejdstager i Danmark; hun modtager danske børnetilskud for begge børnene.

I december 1977 indgav sagsøgeren til Arbeitsamt Flensburg ansøgning om halvt tysk børnetilskud til sit andet barn — datteren Ursula — i medfør af artikel 8, stk. 2, i Bundeskindergeldgesetz (herefter: BKGG) (forbundslov om børnetilskud). Arbeitsamt afslog ansøgningen i januar 1978 med den begrundelse, at retten til børnetilskud efter BKGG skulle suspenderes i medfør af artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning (EØF) nr. 574/72, fordi sagsøgerens erhvervsaktive hustru modtog familieydelser for børnene efter dansk ret.

Efter forgæves at have påklaget Arbeitsamt's afgørelse anlagde sagsøgeren sag ved Sozialgericht Schleswig og påberåbte sig herunder en dom afsagt i en anden sag af Bundessozialgericht den 25. oktober 1977 (sag 8/12 RKg 8/77). Den påberåbte dom var afsagt i en næsten tilsvarende sag, hvori en tysk statsborger, som til stadighed var beskæftiget i Flensborg, og som boede med sin hustru og sine to børn i Danmark, havde indgivet ansøgning om børnetilskud til Arbeitsamt Flensburg samtidig med, at hans erhvervsaktive hustru modtog danske børnetilskud for de to børn. Præmisserne i Bundessozialgerichts dom kan sammenfattes på følgende måde:

1. En tysk statsborger, som i flere år har været erhvervsaktiv i Forbundsrepublikken Tyskland, og som er undergivet tysk lovgivning, skal på grund af den nære sammenhæng mellem lovgivningen om børnetilskud og skattelovgivningen stilles, som om han i BKGG's § 1, nr. 1's forstand havde sædvanlig bopæl inden for lovens anvendelsesområde. Han er derfor tilskudsberettiget i medfør af § 1, nr. 1, i BKGG og hans børn skal tages i betragtning i medfør af § 2, stk. 5, andet punktum, nr. 1, litra a), i BKGG.

2. En suspension af retten til tyske børnetilskud efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning (EØF) nr. 574/72 kommer ikke i betragtning.

Denne bestemmelse finder ikke anvendelse, idet den omtvistede ret allerede er udelukket som følge af den nationale bestemmelse i § 8, stk. 1, nr. 2, i BKGG, hvorefter børnetilskud ikke ydes for et barn, for hvilket der uden for BKGG's anvendelsesområde modtages tilsvarende ydelser.

Ved kendelse af 19. november 1979 har Sozialgericht Schleswig udsat sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt De europæiske Fællesskabers Domstol en anmodning om præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»1. Erhverver en tysk statsborger, *som* med sin hustru og sine børn bor i Danmark, *som* er beskæftiget i Forbundsrepublikken som arbejdstager, og *som* fra sin arbejdsplads hver dag vender tilbage til sin bopæl i Danmark — og hvis hustru er beskæftiget i Danmark, ligeledes som arbejdstager — ret til de i Forbundsrepublikken Tysklands nationale lovgivning hjemlede børnetilskud i medfør af artikel 20 sammenholdt med artiklerne 4 og 1 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971, som 'grænsearbejder' i disse bestemmelsers forstand, først og fremmest gennem den overordnede fællesskabsret?

2. Gælder dette også, når den pågældende arbejdstager uafhængigt af fællesskabsretten allerede efter national ret behandles som om han havde sit sædvanlige opholdssted i Forbundsrepublikken Tyskland?

3. Suspenderes efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 en national tysk ret til børnetilskud, der tilkommer en i Danmark bosat arbejdstager, i fuldt omfang, hvis arbejdstagerens hustru for disse børn i Danmark modtager danske børnetilskud, selv om der i henhold til § 8, stk. 2, i den tyske forbundslov om børnetilskud (Bundeskindergeldgesetz) udbetales børnetilskud med det beløb, der svarer til forskellen mellem det danske og det tyske børnetilskud?«

Sozialgericht Schleswig har bl.a. begrundet sin kendelse som følger:

»...

efter nærværende rets opfattelse har sagsøgeren ikke en originær, national ret til børnetilskud i henhold til Bundeskindergeldgesetz, idet han, jf. nævnte lovs § 1, nr. 1, hverken har bopæl eller sædvanligt opholdssted inden for lovens anvendelsesområde. Sagsøgerens ret til tyske børnetilskud for sine børn følger efter rettens opfattelse af europæisk ret af højere rang, idet han i medfør af artikel 73, stk. 1, sammenholdt med artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning (EØF) nr. 1408/71 skal stilles, som om han boede med sine børn i Forbundsrepublikken Tyskland.

I henhold til Bundeskindergeldgesetz § 8, stk. 1, nr. 2, ydes der ikke børnetilskud for et barn, når der tilkommer den [tilskudsberettigede], for hvem barnet tages i betragtning, jf. § 2, stk. 1, sådanne ydelser for børn, som ydes uden for lovens anvendelsesområde, og som kan sammenlignes med børnetilskud eller en af de i nr. 1 nævnte ydelser. Det bestemmes imidlertid videre i Bundeskindergeldgesetz § 8, stk. 2, at børnetilskud udbetales med forskelsbeløbet, såfremt den anden ydelses bruttobeløb — bl.a. i de i stykke 1, nr. 2, anførte tilfælde — er lavere end børnetilskuddet.

På dette grundlag ville sagsøgeren have ret til børnetilskud for sit andet barn, Ursula, med et beløb svarende til forskellen, idet det børnetilskud, der i Danmark udbetales for Ursula, er lavere end børnetilskuddet i Forbundsrepublikken Tyskland. Retten anser det for tvivlsomt, hvorvidt den i medfør af fællesskabsretten erhvervede ret til børnetilskud efter national ret i henhold til artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning (EØF) nr. 574/72, der for så vidt stemmer overens med Bundeskindergeldgesetz § 8, stk. 1, trods den nationale bestemmelse i Bundeskindergeldgesetz § 8, stk. 2, suspenderes i fuldt omfang, fordi sagsøgerens hustru modtager børnetilskud efter originær dansk ret, eller om artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 ingen indvirkning har på Bundeskindergeldgesetz § 8, stk. 2.«

Forelæggelseskendelsen er registreret på Domstolens justitskontor den 25. marts 1980. I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af sagsøgeren i hovedsagen, af Bundesanstalt für Arbeit som sagsøgt i hovedsagen ved hr. Müller, af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Norbert Koch som befuldmægtiget, og af Den italienske Republiks regering ved avvocato dello Stato Franco Favara.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Ved kendelse af 16. september 1980 har Domstolen i medfør af artikel 95, stk. 1 og 2, i procesreglementet besluttet at henvise sagen til anden afdeling.

II — Indlæg i medfør af statuttens artikel 20

Sagsøgeren i hovedsagen har til støtte for sin opfattelse påberåbt sig Bundessozialgerichts dom af 25. oktober 1977 samt Winckenhagen og Krebs' kommentarer til Bundeskindergeldgesetz. Det fremgår af de af sagsøgeren anførte citater, at han påberåber sig en ret til børnetilskud i medfør af § 1, stk. 1, i BKGG med den begrundelse, at han skattemæssigt har bopæl inden for lovens anvendelsesområde.

Sagsøgte i hovedsagen finder Sozialgerichts spørgsmål 1 og 2 uden betydning for sagen, da de deri anførte bestemmelser ikke kan bidrage til løsningen af retsspørgsmålet angående børnebidrag; alene spørgsmål 3 er af betydning for afgørelsen.

I denne sammenhæng må ordene »en national tysk ret« forstås som »en ret efter artikel 73 i forordning (EØF) nr. 1408/71 under anvendelse af de nationale tyske lovbestemmelser i Bundeskindergeldgesetz«. Det forelagte spørgsmål må opfattes med denne modifikation, hvorved det forudsættes, at sagsøgeren ikke har noget oprindeligt tysk krav på børnepenge, men et krav i medfør af artikel 73, stk. 1, sammenholdt med artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning (EØF) nr. 1408/71 og § 2 i BKGG.

Til støtte for sin opfattelse har sagsøgte i hovedsagen anført, at en tysk grænsearbejder, der arbejder i Forbundsrepublikken Tyskland og bor med sin familie i Danmark, på trods af, hvad der fejlagtigt er lagt til grund i Bundessozialge-

richts afgørelse af 25. oktober 1977, ikke skal behandles, som om han i BKGG's § 1, nr. 1's forstand havde sædvanlig bopæl inden for lovens anvendelsesområde. Med henblik på BKGG's geografiske anvendelsesområde kan den uafbeviselige formodning, om bopælen, som opstilles i skattelovgivningen, men som ikke kan være gældende for retten til børnetilskud og dermed for anvendelsen af BKGG, ikke lægges til grund. På dette område må der gribes tilbage til begrebet »sædvanligt ophold«, som Bundesfinanzhof i en dom af 5. februar 1965 har defineret på følgende måde: »Det må lægges til grund, at grænsearbejdere — dvs. arbejdstagere, der hver dag rejser fra udlandet og ind i landet for at påbegynde arbejdet og efter at have afsluttet det på ny vender tilbage til udlandet — ikke har sædvanligt ophold i indlandet«.

Sagsøgeren i hovedsagen er en typisk grænsearbejder uden sædvanligt ophold i indlandet; han er derfor ikke tilskudsberettiget i BKGG's § 1, nr. 1's forstand.

Derimod har en arbejdstager, der er undergivet Forbundsrepublikkens lovgivning, i medfør af de citerede bestemmelser i forordning (EØF) nr. 1408/71, særlig i medfør af artikel 73, stk. 1, ret til familieydelser efter tysk lovgivning, som om hans børn boede i Forbundsrepublikken. Det bestemmes dog i artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning (EØF) nr. 574/72 (som ændret ved Rådets forordning nr. 878/73 af 26. marts 1973, EFT L 86, 1973, og Rådets forordning nr. 1209/76 af 30. april 1976, EFT L 138, 1976), at rettigheder, er indrømmet inden for rammerne af artikel 73, stk. 1, i deres helhed kan stilles i bero, når der i børnenes bopælsland består en ret til ydelser, der ikke er betinget af forsikring eller beskæftigelse, og når arbejdstagerens ægtefælle dér udøver en erhvervsmæssig virksomhed, der begrunder et krav på ydelser i medfør af artikel 73. Udøver ægtefællen til indehaveren af den EF-retlige ret til tyske børnetilskud en erhvervsmæssig virksomhed i det land, hvor det pågældende barn har bopæl — her i Danmark — går efter artikel 10, stk. 1, litra a), andet punktum, i forordning nr. 574/72 — en fællesskabsbestemmelse, som angår et særligt tilfælde af samtidig ret til ydelser, og som udelukker enhver anvendelse af parallelle, nationale lovbestemmelser — den originære danske ret til børnetilskud forud for den EF-retlige ret til tyske børnetilskud og suspenderer sidstnævnte tilskud i fuldt omfang. Når ægtefællerne samtidig har ret til tilskud i to EF-beskæftigelseslande, skal alene retten i børnenes bopælsland bestå og den anden stat frigøres fra at udrede ydelsen.

Afsluttende har Bundesanstalt lagt vægt på at præcisere, hvilken betydning der bør tillægges udtrykket »ydelser . . ., der *ydes* i henhold til en medlemsstats lovgivning« i artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72. Udtrykket må forstås således, at der består et retskrav på ydelserne, selv om dette retskrav ikke nødvendigvis skal være forfaldent til betaling.

Efter Bundesanstalts opfattelse bør forelæggelseskendelsens spørgsmål 3 derfor besvares således

»at den ret til tyske børnetilskud, som en i Danmark bosat tysk grænsearbejder har i medfør af artikel 73, stk. 1, — sammenholdt med artikel 13, stk. 2, litra

a), i forordning nr. 1408/71 og med bestemmelserne i Bundeskindergeldgesetz — efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning (EØF) nr. 574/72 suspenderes i fuldt omfang uden mulighed for udbetaling af delvis børnetilskud efter § 8, stk. 2, i BKGG, når der til hustruen som arbejdstager i Danmark ydes danske børnetilskud, for de dér boende børn.«

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har efter en beskrivelse af sagens faktiske omstændigheder og den problematik, som Sozialgericht har fremdraget, redegjort for, hvorledes de forelagte spørgsmål bør besvares.

Kommissionen har først beskrevet retsstillingen efter de pågældende nationale lovregler for at kunne besvare Sozialgericht's to første spørgsmål. Dernæst har den kommenteret de relevante fællesskabsretlige bestemmelser. Sagsøgeren i hovedsagen er »grænsearbejder« i dette begrebs forstand i artikel 1, litra b), i forordning nr. 1408/71; da fællesskabsretten ikke har opstillet særregler om familieydelser til grænsearbejdere, er de relevante bestemmelser artikel 73 og artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 (forordningens artikel 20 angår ydelser til grænsearbejdere ved sygdom og moderskab, og er uden betydning for det sagsforhold, der ligger til grund for hovedsagen).

I modsætning til den opfattelse, som Bundessozialgericht har givet udtryk for i den af den forelæggende ret citerede dom af 25. oktober 1977, er det ikke til hinder for anvendelsen af forbudet mod dobbeltydelser i artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72, at retten til børnetilskud allerede efter den nationale bestemmelse i § 8 i BKGG er udelukket, idet sidstnævnte bestemmelse har til formål at undgå, at der sker kumulation af ydelser. Konflikten mellem de to bestemmelser kan kun løses ved at give fællesskabsretten forrang og ved alene at bringe artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 i anvendelse. Der må derfor med henblik på tysk ret sondres mellem, om forordning nr. 574/72 bringes i anvendelse før eller efter den 31. december 1978.

Den konkrete besvarelse af de præjudicielle spørgsmål vanskeliggøres af, at spørgsmålene til dels også tager sigte på, hvorledes national ret skal fortolkes, hvilket falder uden for Domstolens kompetence. Svaret må derfor i et vist omfang støttes på hypoteser. Spørgsmålene 1 og 2 kan herved besvares under ét. Kommissionen er af den opfattelse, at spørgsmålene under hensyn til denne omstændighed nærmere kan besvares på følgende måde:

»1. Så længe og i det omfang bestemmelserne i Bundeskindergeldgesetz om den tilskudsberettigedes og de pågældende børns sædvanlige ophold efter deres ordlyd eller efter den fortolkning, der er fastlagt i retspraksis, giver personer, der som grænsearbejdere er beskæftiget i Forbundsrepublikken Tyskland, og som ligesom børnene bor i en anden medlemsstat, ret til børnetilskud, erhverver den berettigede denne ret allerede efter tyske nationale lovbestemmelser, uden at der er behov for at bringe bestemmelserne i artikel 73, stk. 1, artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning (EØF) nr. 1408/71 i anvendelse.

2. I et sådant tilfælde suspenderes den tilskudsberettigedes ret til børnetilskud for børn, der bor i Danmark, og for hvilke der ydes danske børnetilskud, kun for så vidt angår den del af beløbet, der modsvarer den danske ydelse, og — udover dette beløb — kun for så vidt angår halvdelen af børnetilskuddet, såfremt den berettigede efter tyske nationale bestemmelser havde haft ret til halvt børnetilskud og dette beløb er større end forskellen mellem den danske ydelse og fuldt tysk børnetilskud.«

Den italienske Republiks regering har ligeledes anført, at artikel 73, stk. 1, og artikel 76 i forordning (EØF) nr. 1408/71 bør finde anvendelse ved sagens afgørelse. Hvor modtagerne eller de ydelsesberettigede har bopæl er uden betydning; efter et grundlæggende princip i fællesskabsretten består retten fortsat i fuldt omfang uafhængigt af bopælen. Dette er den »logisk nødvendige følge« af traktatens artikel 48, stk. 3, og artikel 53 og af den frie bevægelighed ikke blot for arbejdstagere og deres familiemedlemmers, men for personer i almindelighed.

Derfor må bestemmelsen i artikel 76 i forordning nr. 1408/71 — som en undtagelse fra det nævnte princip — under hensyn til traktatens artikler 3, 48 og 51 fortolkes således, at den »alene har til formål at begrænse mulighederne for dobbeltydelser« (dom af 20. april 1978, sag 134/77, Ragazzoni, Sml. 1978, s. 963). Med forbehold af udtrykkeligt fastsatte undtagelser, der er i overensstemmelse med traktaten, kan en vandrende arbejdstager ikke fratages en del af de ydelser, der tilkommer ham efter en medlemsstats lovgivning. Domstolen har selv givet et eksempel på, hvorledes en sådan undtagelse skal fortolkes (dom af 6. marts 1979, sag 100/78, Rossi, Sml. 1979, s. 831), og det samme må gælde for artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 574/72 af 21. marts 1972, der ikke kan indebære, at en vandrende arbejdstager og hans familiemedlemmer mister en ret, der er hjemlet i den nationale lovgivning (dom af 21. oktober 1975, sag 24/75, Petroni, Sml. 1975, s. 1149).

I virkeligheden indeholder artikel 10, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 574/72 intet yderligere eller — i sammenligning med artikel 76 i forordning (EØF) nr. 1408/71 — strengere fællesskabsretligt forbud mod dobbeltydelser. Artikel 10, stk. 1, skal alene fastlægge, hvilke nationale lovbestemmelser der finder anvendelse, når de nationale bestemmelser i familiemedlemmernes bopælsland og de nationale bestemmelser, som arbejdstageren er underkastet, indeholder forskellige og konkurrerende anti-kumulationsregler.

I det foreliggende tilfælde foreligger der intet sådant sammenfald af nationale anti-kumulationsregler af negativ rækkevidde med henblik på tilkendelse af ydelser af samme art for de samme tidsrum, men derimod et sammenfald af bestemmelser af positiv rækkevidde, der giver en ret til ydelser, selv hvor der foreligger andre, supplerende ydelser, og fastsætter størrelsen af disse. Det »relevante og, også hvad udtryksmåden angår, egnede fortilfælde« finder den italienske regering i den allerede nævnte dom i Rossi-sagen.

Sammenfattende foreslår den italienske regering, at sagen afgøres således:

»at det ikke i artikel 10, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 574/72 bestemmes, at der skal ske suspension af den i medfør af en medlemsstats lovgivning hjemlede ret til forskelsbeløbet mellem de børnetilskud, der ydes i medfør af artikel 73, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1408/71, og de børnetilskud, der ydes for samme familiemedlem med hjemmel i en anden medlemsstats lovgivning«.

III — Mundtlige forhandlinger

I retsmødet den 20. november 1980 har Kommissionen ved juridisk konsulent N. Koch afgivet mundtligt indlæg og besvaret Domstolens spørgsmål.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 18. december 1980.

Præmisser

1 Ved kendelse af 19. november 1979, indgået til Domstolen den 25. marts 1980, har Sozialgericht Schleswig i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen tre spørgsmål vedrørende fortolkningen af forskellige bestemmelser i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), og Rådets forordning nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 (EFT 1972 I, s. 149).

2 Spørgsmålene er rejst i en sag mellem en grænsearbejder af tysk nationalitet og Bundesanstalt für Arbeit. Grænsearbejderen bor med sin hustru og sine to børn i Danmark, han er som arbejdstager beskæftiget i Flensborg (Forbundsrepublikken Tyskland) og begiver sig dagligt fra sin danske bopæl til sin arbejdsplads i Flensborg, hvor han ikke råder over nogen bolig; hans hustru er beskæftigt som arbejdstager i Danmark og modtager i dette land børnetilskud for begge børnene. Bundesanstalt für Arbeit, ved Arbeitsamt Flensburg, afslog hans ansøgning om i Forbundsrepublikken at få tilkendt det halve tyske børnetilskud, som han i givet fald havde ret til for sit andet barn i medfør af § 8, stk. 2, i Bundeskindergeldgesetz (forbundsloven om børne-

tilskud; i det følgende benævnt BKGG), hvorefter der kan ydes halvt børnetilskud, når ydelsen i den anden medlemsstat andrager mindre end 75 % af det tyske børnetilskud.

3 Efter at Bundesanstalt, ved Landesarbeitsamt Schleswig-Holstein-Hamburg, havde afslået ansøgningen med den begrundelse, at der efter fællesskabsrettens forbud mod dobbeltydelser i artikel 10, stk. 1, litra a), i Rådets forordning nr. 574/72 skete suspension af retten til familieydelser, anlagde sagsøgeren i hovedsagen sag under påberåbelse af en af Bundessozialgericht den 25. oktober 1977 afsagt dom, hvori det i et lignende tilfælde var blevet kendt for ret, at en tysk statsborger — under hensyn til det tyske skatteretlige bopælsbegreb samt på grund af den nære sammenhæng mellem lovgivningen om børnetilskud og skattelovgivningen — måtte have samme ret til børnetilskud som personer med fast bopæl i landet.

4 Under hensyn til de i sagen fremførte synspunkter har Sozialgericht Schleswig udsat sagen og forelagt Domstolen tre spørgsmål. De to første spørgsmål lyder som følger:

»1. Erhverver en tysk statsborger, *som* med sin hustru og sine to børn bor i Danmark, *som* er beskæftiget i Forbundsrepublikken som arbejdstager, og *som* fra sin arbejdsplads hver dag vender tilbage til sin bopæl i Danmark — og hvis hustru er beskæftiget i Danmark, ligeledes som arbejdstager — ret til de i Forbundsrepublikken Tysklands nationale lovgivning hjemlede børnetilskud i medfør af artikel 20 sammenholdt med artiklerne 4 og 1 i Rådet forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971, som 'grænsearbejder' i disse bestemmelsers forstand, først og fremmest gennem den overordnede fællesskabsret?

2. Gælder dette også, når den pågældende arbejdstager uafhængigt af fællesskabsretten allerede efter national ret behandles som om han havde sit sædvanlige opholdssted i Forbundsrepublikken Tyskland?«

5 Med disse spørgsmål ønsker den forelæggende ret at få afklaret, om en grænsearbejder i artikel 1, litra b) 's forstand i forordning nr. 1408/71 erhverver en ret til børnetilskud med hjemmel i fællesskabsforordningens

bestemmelser. Det skal dog først bemærkes, at den i spørgsmål 1 omtalte artikel 20 i forordning nr. 1408/71 ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, idet denne artikel efter sin systematiske placering angår ydelser til grænsearbejdere ved sygdom eller moderskab; derimod findes bestemmelserne for alle arbejdstagere om familieydelser i dette begrebs betydning i artikel 4, stk. 1, litra h), herunder om børnetilskud, i artikel 73, stk. 1, og artikel 13, stk. 2, litra a).

6 Efter artikel 73, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 har en arbejdstager, der er omfattet af lovgivningen i en medlemsstat, for de af sine familiemedlemmer, der er bosat på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i den førstnævnte stat, som om de pågældende var bosat på dennes område.

7 For at artikel 73, stk. 1, kan finde anvendelse er det følgelig tilstrækkeligt, at arbejdstageren er beskæftiget i en medlemsstat, og at hans familiemedlemmer bor i en anden medlemsstat; denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i samme forordnings artikel 13, stk. 2, litra a), hvorefter en arbejdstager, der er beskæftiget på en medlemsstats område, er omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område. I overensstemmelse med formålet med forordning nr. 1408/71, som er at sikre, at der inden for Fællesskabet gives samtlige vandrende arbejdstagere, der er statsborgere i medlemsstaterne, ligebehandling efter de enkelte medlemsstaters nationale lovgivning og ret til sociale sikringsydelser uanset deres arbejds- eller bopælssted, skal disse regler derfor fortolkes ensartet i alle medlemsstaterne uden hensyn til, hvorledes de nationale lovgivninger om erhvervelse af ret til familieydelser er udformet.

8 De to første spørgsmål, som Sozialgericht Schleswig har forelagt, vil derfor være at besvare således, at en grænsearbejder, der med sin hustru og sine børn bor i en anden medlemsstat end den, hvori han er beskæftiget, i denne sidstnævnte medlemsstat i medfør af bestemmelserne i artikel 73 sammenholdt med artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 erhverver en ret til børnetilskud i medfør af fællesskabsretten.

9 Sozialgericht Schleswig har desuden forelagt Domstolen følgende tredje spørgsmål:

»Suspenderes efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 en national tysk ret til børnetilskud, der tilkommer en i Danmark bosat arbejdstager, i fuldt omfang, hvis arbejdstagerens hustru for disse børn i Danmark modtager danske børnetilskud, selv om der i henhold til § 8, stk. 2, i den tyske forbundslov om børnetilskud (Bundeskindergeldgesetz) udbetales børnetilskud med det beløb, der svarer til forskellen mellem det danske og de tyske børnetilskud?«

10 Med dette spørgsmål anmoder den forelæggende ret Domstolen om at angive, hvilke kriterier der skal gælde for fortolkningen af forbudet mod dobbeltydelser i artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 med henblik på det tilfælde, at arbejdstagerens hustru i bopælsstaten ligeledes erhverver en ret til børnetilskud samtidig med den ret, arbejdstageren har i beskæftigelsesstaten.

11 Artikel 10, stk. 1, litra a), i Rådets forordning nr. 574/72 af 21. marts 1972 som ændret ved Rådets forordning nr. 878/73 af 26. marts 1973 (EFT L 86, s. 1), der blev ændret ved Rådets forordning nr. 1209/76 af 30. april 1976 (EFT L 138, s. 1), indeholder følgende bestemmelse:

»Ret til familieydelser eller børnetilskud, der ydes i henhold til en medlemsstats lovgivning, hvorefter erhvervelse af ret til disse ydelser eller tilskud ikke er betinget af forsikring eller beskæftigelse, suspenderes, når der i den samme periode og for det samme familiemedlem:

a) er ret til ydelser i medfør af forordningens artikler 73 eller 74; dersom ægtefællen til den i disse artikler omhandlede arbejdstager eller arbejdsløse udøver erhvervsmæssig virksomhed på den pågældende medlemsstats område, suspenderes dog retten til de familieydelser eller børnetilskud, der ydes i medfør af de nævnte artikler, og der skal kun udbetales fami-

lieydelser eller børnetilskud i den medlemsstat, på hvis område familiemedlemmet er bosat og for denne medlemsstats regning.«

12 Denne bestemmelse om forbud mod dobbeltydelser, hvorefter retten til ydelser i barnets bopælsstat gives forrang, finder anvendelse, på et tilfælde som det, der er beskrevet af den forelæggende ret, hvor der foreligger samtidig ret til ydelser af samme art; heraf følger, at retten til de børnetilskud, som skal ydes efter artikel 73, suspenderes i grænsearbejderens beskæftigelsesstat, fordi hustruen i bopælsstaten og for denne stats regning har erhvervet en ret. Efter en fast retspraksis, der hviler på det grundlæggende princip om arbejdskraftens frie bevægelighed og på formålet med EØF-traktatens artikel 51, finder en regel, som skal afskære samtidig ret til børnetilskud, imidlertid kun anvendelse i det omfang de berettigede ikke derved uden grund fratages en ret til ydelser i medfør af en medlemsstats lovgivning. Når det tilskudsbeløb, hvis udbetaling suspenderes, er større end de tilskud, der modtages på grundlag af udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, bør bestemmelsen om forbud mod dobbeltydelser i artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 i sin ændrede affattelse derfor kun delvis bringes i anvendelse, og forskelsbeløbet bør ydes som et supplement.

13 Det tredje spørgsmål vil derfor være at besvare således, at udbetalingen af de familieydelser eller børnetilskud, der ydes i medfør af beskæftigelsesstatens lovgivning, efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 i dennes ændrede affattelse kun suspenderes for så vidt angår den del af beløbet, som ægtefællen, der udøver erhvervsmæssig virksomhed på bopælsstatens område, modtager for det samme tidsrum og for det samme familiemedlem i bopælsstaten.

Sagens omkostninger

14 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber og af Den italienske Republiks regering, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling for Domstolen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, som verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (anden afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Sozialgericht Schleswig ved kendelse af 19. november 1979, for ret:

1. **En grænsearbejder, der med sin hustru og sine børn bor i en anden medlemsstat end den, hvori han er beskæftiget, erhverver i denne sidstnævnte medlemsstat i medfør af bestemmelserne i artikel 73 sammenholdt med artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 en ret til børnetilskud i medfør af fællesskabsretten.**

2. **Efter artikel 10, stk. 1, litra a), i forordning nr. 574/72 i dennes ændrede affattelse suspenderes udbetalingen af de familieydelser eller børnetilskud, der ydes i medfør af beskæftigelsesstatens lovgivning, kun for så vidt angår den del af beløbet, som ægtefællen, der udøver erhvervsmæssig virksomhed på bopælsstatens område, modtager for det samme tidsrum og for det samme familiemedlem i bopælsstaten.**

Pescatore Touffait Due

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. februar 1981.

A. Van Houtte
Justitssekretær

P. Pescatore
Formand for anden afdeling